

Adelmund

goed kunt zien wat de intentie is van het kabinet.

Ik heb zelf ook graag de meest actuele cijfers en vind dat 1996 te lang geleden is. De geactualiseerde cijfers gaan naar de Tweede Kamer, maar ik zal ze ook direct naar de Eerste Kamer sturen.

Er is gevraagd hoeveel scholen een privaatrechtelijke bestuursvorm hebben. Volgens mij heeft u een juiste inschatting gemaakt van het aantal privaatrechtelijke bestuursvormen bij de samenwerkingsscholen. Het is mij niet bekend dat er problemen zijn bij gemeenten sinds de verordeningsmogelijkheid. Als u dat wel bekend is, hoor ik dat graag. De achterliggende gedachte van een andere bekostigingssystematiek lijkt mij heel goed voor nog een debat, maar heel moeilijk een op een te koppelen aan de grondwetswijziging ten behoeve van de samenwerkings-school. Als u signalen heeft van gemeenten, hoor ik ze graag. Ons is nu niets bekend. Ik zal u de geactualiseerde cijfers toesturen.

Als u over de noden van het onderwijs wilt spreken, weet ik bij iedere post wat er nog bij moet. In algemene zin kan ik u altijd direct volgen. Dat is in de komende jaren nog aan de orde bij de onderwijsbegroting, ook al is er in deze periode 6,7 mld gulden bij gekomen.

De heer Schuyer heeft gesproken over 1917. U bent het vast met mij eens dat wij die terugruil niet moeten maken tegenover het algemeen kiesrecht. Die socialistische scholen zijn er nooit gekomen, wel scholen die toegankelijk zijn voor alle leerlingen. Wij zullen hier inderdaad nog drie onderdelen bespreken die allemaal daarmee samenhangen: de Wet op het onderwijstoezicht, kleur verschieten en de zeggenschapspositie van ouders.

De beraadslaging wordt gesloten.

Aan de orde is de **stemming** over het wetsvoorstel **Verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet tot aanvulling van de bepalingen inzake de verkiezing van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer, de provinciale staten en de gemeenteraden in verband met de tijdelijke vervanging van hun leden wegens zwangerschap, bevalling of ziekte (28051)**.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van stemverklaringen vooraf.

De heer **Ketting** (VVD): Voorzitter. Mijn fractie hecht eraan haar sympathie tot uitdrukking te brengen voor het streven naar vergroting van de participatie van vrouwen in het publieke ambt. Net zozeer heeft zij sympathie voor het wegnemen van belemmeringen voor mannen ter bekleding van het publieke ambt. Mijn fractie betreurt het dat de onderzoeksgegevens die binnenkort ter beschikking komen niet voor ons liggen, waardoor een voldoende helder zicht op de probleemstelling ontbreekt. Als vervanging bij zwangerschap, bevalling of ziekte evenwel om een oplossing vraagt – mijn fractie zou daarin kunnen meedenken – dan heeft zij een sterke voorkeur voor tijdelijke stemoverdracht. Om die reden vraagt mijn fractie aantekening dat zij geacht wenst te worden tegen dit wetsvoorstel te hebben gestemd.

De heer **Terlouw** (D66): Voorzitter. Enkele jaren geleden heeft mijn huidige fractiegenoot de heer Kohnstamm in deze Kamer een wetsontwerp verdedigd, waarbij volksvertegenwoordigers zich mochten laten vervangen bij zwangerschap en bevalling. Hij heeft dat ongetwijfeld welsprekend gedaan, maar tevergeefs. Het wetsontwerp heeft het niet gehaald. Ik heb bij deze discussie niet het woord gevraagd, omdat de standpunten van onze groepering daarmee duidelijk genoeg vastliggen in de annalen van deze Kamer, maar ik wil toch wel graag zeggen waarom

wij voor dit wetsontwerp zijn. Dat komt niet zozeer door die toevoeging van ziekte. Het verschil tussen mannen en vrouwen en hun mogelijkheden in deze samenleving is groot geweest en wordt gelukkig steeds kleiner, maar op één gebied zullen wij mannen nooit gelijk kunnen worden aan vrouwen: wij kunnen namelijk niet zwanger worden en een bevalling tot een goed einde brengen. Daarom moet er iets gedaan worden voor bevalling en zwangerschap. Die toevoeging van ziekte had voor ons niet gehoeven, maar vanwege dit element stemmen wij van harte voor het wetsontwerp.

Het wetsvoorstel wordt zonder stemming aangenomen.

De **voorzitter**: De aanwezige leden van de fracties van de VVD, de ChristenUnie en de SGP wordt conform artikel 121 van het Reglement van orde aantekening verleend, dat zij geacht willen worden zich niet met het wetsvoorstel te hebben kunnen verenigen.

Aan de orde is de **stemming** over het wetsvoorstel **Verklaring dat er grond bestaat een wetsvoorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet van de bepalingen inzake het onderwijs (28081)**.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring vooraf.

De heer **Dölle** (CDA): Voorzitter. Ik heb in tweede instantie niet gezegd hoe mijn fractie zal stemmen. Het zal echter nauwelijks een verrassing zijn. Aangezien wij de samenwerkings-school als een "verbreking" zien als het gaat om inhoud en vorm, een verbreking die soms nodig is, hebben wij er belang bij te benadrukken dat het, wanneer dat nodig is, niet alleen moet worden overgelaten aan lokale spelers zoals de gemeenten en het bijzondere schoolbestuur, al dan niet een- en tweepitters, maar dat de wetgever dat moet doen. Wij hebben op dit moment onvoldoende inzicht in de afgrenzing van dat fenomeen. Wij hebben uit de behandeling vandaag niet de indruk gekregen dat de regering het met

Dölle

ons eens is. Dan kun je twee dingen doen. Je kunt doen zoals de VVD heeft gedaan bij de behandeling van het wetsvoorstel voor de deinstitutionalisering van de burgemeester en eerst voor stemmen om dan vervolgens, als de invulling niet bevalt, in tweede lezing tegen te stemmen. Wij draaien het om. Wij stemmen in eerste lezing tegen en wachten het verloop van het debat af.

In stemming komt het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de ChristenUnie en de SGP tegen dit wetsvoorstel hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Wijziging van de Tabakswet (26472).**

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Werner** (CDA): Mijnheer de voorzitter. Dat roken de gezondheid ernstig schaadt, is wetenschappelijk bewezen. Dat roken in ernstige mate verslavend werkt, waardoor velen die er ooit mee begonnen zijn, er weer moeilijk van af kunnen komen, is algemeen bekend. Dat niet-rokers schade ondervinden van de tabakswet van anderen, is voldoende aangetoond. Met andere woorden: roken veroorzaakt grote schade aan de gezondheid van individuele burgers en de volksgezondheid in het algemeen en brengt hoge maatschappelijke kosten zoals bijvoorbeeld ziektekosten, ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid met zich. Roken is nog steeds doodsoorzaak nummer één.

Maatregelen om het roken tegen te gaan en te ontmoedigen, zijn naar het oordeel van de CDA-fractie dan ook verdedigbaar en geboden. De keuze om al dan niet te roken, behoort ten principale tot de eigen verantwoordelijkheid van de burgers. Daar willen wij niet in treden. Het CDA wil dan ook geen heksenjacht ontketenen tegen eenieder die rookt. Iedere roker is nog geen nicotine-

verslaafde, evengoed als eenieder die een borrel drinkt nog geen alcoholist is. Er zijn zeer veel mensen die op een beheerste wijze roken met voldoende oog om anderen niet tot last te zijn. Aangrijpingspunt voor het rookontmoedigingsbeleid dient dan ook op de eerste plaats te liggen in de sfeer van de collectieve preventie en de zelfregulering. Ik kom daar in het vervolg van mijn betoog nog op terug.

Wie het roken wil ontmoedigen, moet beginnen bij de jeugd. Het overgrote deel van de mensen die roken – meer dan 80% – is daar op jeugdige leeftijd mee begonnen. Met preventie en ontmoediging van roken moet men zich dan ook primair op deze groep richten. Wij zijn het op dat punt geheel met het beleid van de minister eens. Ouders die als eerste aangesproken kunnen worden om hun kinderen bij te brengen niet te roken, staan echter dikwijls machteloos tegen de veelheid aan beïnvloeding waar hun kinderen aan blootstaan, zoals bijvoorbeeld tabaksreclame en het gedrag van leraren en andere leerlingen op school, op sportverenigingen etc. Maatregelen van overheidswege ter ondersteuning van de ouders in hun streven hun kinderen niet te laten roken, zijn dan ook aanvaardbaar en noodzakelijk. De thans ter beoordeling voorliggende wijziging van de Tabakswet bevat een groot aantal maatregelen die daartoe strekken alsmede maatregelen ter bescherming van de niet-roker. Algemeen uitgangspunt is: niet roken is de norm.

Veel van de wettelijke bepalingen bevatten algemene maatregelen van bestuur waarin een en ander nader geregeld moet worden. In het algemeen is mijn fractie geen voorstander van dit soort kaderwetgeving. Bij meerdere gelegenheden is dit door woordvoerders van de CDA-fractie hier in deze Kamer uitvoerig beargumenteerd. Ook in deze wet krijgt de minister erg veel ruimte om zelf nader invulling te geven aan de wet, waardoor thans de beoordeling van de wet maar partieel mogelijk is omdat veel belangrijke zaken nog nader uitgewerkt moeten worden. Het toetsen van de wet aan de vereisten van zorgvuldigheid, uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en proportionaliteit is dan eigenlijk ook maar zeer beperkt mogelijk.

Kan de CDA-fractie in algemene zin de wenselijkheid van de voorstellen in onderhavige wijziging van de Tabakswet onderschrijven, zoals het verbod op reclame en sponsoring van tabaksproducten, het invoeren van een leeftijdsgrens van 16 jaar voor de verkoop van tabaksartikelen, de verkoopbeperking en rookverboden, het recht op een rookvrije werkplek en sancties op overtreding van de Tabakswet, toch heeft zij ook forse kritiek, onder andere tot uitdrukking komend in de uitgebreide schriftelijke voorbereiding die aan de behandeling van het wetsvoorstel in deze Kamer vooraf is gegaan.

De kritiek spitst zich toe op twee zaken. Ten eerste is er het vraagstuk van de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en proportionaliteit van de maatregelen ten opzichte van het te verwachten effect. Het gaat, kortom, om de kwaliteit van de wetgeving. De hoofdregels, zoals zij in de wet zijn verwoord, zijn voor 80% wellicht goed te realiseren. Dan blijft er nog altijd 20% over, waarbij afwijkingen van de hoofdregel en uitzondering op de hoofdregel redelijk kunnen zijn. Een juiste maatvoering bij de implementatie van de wet is dan ook van belang. Ten tweede is er het tekortschieten van de overheidsinspanningen op het terrein van de collectieve preventie en de ondersteuning van mensen die willen stoppen met roken.

De CDA-fractie heeft zelfregulering hoog in het vaandel staan. Waar mensen in de samenleving zelf invulling kunnen geven aan de eigen verantwoordelijkheid voor eigen en andermans gezondheid, past terughoudendheid voor de overheid. Waar de industrie zichzelf in voldoende mate beperkingen oplegt bij het voeren van reclame voor tabakswaaren, kunnen overheidsverboden achterwege blijven. Waar werkgevers en werknemers in de bedrijven besluiten tot een goede aanpak van het voorkomen van roken en de bescherming van mensen tegen rook, kunnen wettelijke verplichtingen achterwege blijven.

Het appèl doen op die eigen verantwoordelijkheid en het stimuleren om in het onderling verkeer het roken te matigen en overlast aan anderen te voorkomen, dient naast preventie de kern van het overheidsbeleid te zijn. Wij dringen er bij de minister op aan om, anders